

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૧૨૮/૧૯૯૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારો ચુકાદો જોઈ શકે?	
૨.	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે કેમ?	
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અસલ નકલ જોવા માગે છે?	
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમના અર્થઘટન અંગેના કાયદાના મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

સચિવ – અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

સમા સિદ્ધીક સાહેબ અને ૫૧ – પ્રતિવાદીઓ

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી પ્રકાશ કે. જાની,એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ સાથે સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ,

મદદનીશ સરકારી વકીલ અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે

શ્રી માંકડ, વકીલ દ્વારા, પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર

૧,૫,૮,૧૦,૧૨,૧૪,૨૬,૨૮,૩૩,૩૮,૪૧,૪૯ માટે

શ્રી કિર્તિદેવ આર. દવે, પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨-૪,૯.૧,૧૩,૧૫-૧૬,૧૮-

૨૦,૨૨-૨૫,૨૭,૩૦-૩૨,૩૪-૩૬,૩૯-૪૦,૪૨-૪૮,૫૦-૫૧ માટે

વકીલ શ્રી રાહુલ કે. દવે, પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨-૪,૯.૧,૧૩,૧૫-

૧૬,૧૮-૧૯,૨૨-૨૫,૨૭,૩૦-૩૧,૩૪-૩૬,૩૯-૪૦,૪૨-૪૮,૫૦-

૫૧ માટે વકીલ

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧૧,૨૧,૨૯ ૨-૨૯.૬,૩૭,૫૨ માટે આપવામાં આવેલ

નિયમ

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧૭ માટે ડી. એસ. દ્વારા આપવામાં આવેલ નિયમ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

તારીખ:૦૮/૧૨/૨૦૧૬ – ૧૩/૧૨/૨૦૧૬

મૌખિક ચુકાદો

૧. ગુજરાત રેવન્યુ ટ્રિબ્યુનલ (ત્યારબાદ 'જી. આર. ટી.' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) દ્વારા ગુજરાત મહેસૂલ ટ્રિબ્યુનલ (ત્યારબાદ 'જી. આર. ટી.' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) દ્વારા પ્રતિવાદીઓની ખાનગી મિલકતો જાહેર કરવામાં આવી હોવાથી, કરછનું ગૌરવ, કાલો ડુંગર અને ધોલો ડુંગર (કાળી ટેકરી અને સફેદ ટેકરી), જે મહાન ધાર્મિક અને ઐતિહાસિક મહત્વ ધરાવતું સ્થળ છે, તેમજ સુરક્ષાના દષ્ટિકોણથી એક મહત્વપૂર્ણ વ્યૂહાત્મક બિંદુ પણ છે, અરજદાર-રાજ્યએ વર્તમાન અરજી દાખલ કરી છે.ઉપરોક્ત આદેશ દ્વારા, જી. આર. ટી. એ બોમ્બે લેન્ડ રેવન્યુ કોડની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ ૧૯૮૦ના હુક-ચોકસી કેસ નંબર ૧૫માં મામલાતદાર, ભુજ દ્વારા પસાર કરાયેલ ૧૭.૦૫.૧૯૮૨ તારીખનો આદેશ અને ૧૯૮૭ની મહેસૂલ અપીલ નંબર ૭૪માં સહાયક કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલ ૩૧.૦૩.૧૯૮૮ તારીખનો આદેશ અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આગળની અપીલમાં કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલ ૨૪.૦૧.૧૯૯૦ તારીખનો આદેશ પણ રદ કર્યો છે.

૨. વર્તમાન અરજીને જન્મ આપતી ટૂંકી હકીકતો એ છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૯ એ ઉક્ત સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ મામલાતદાર, ભુજ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે એવો આરોપ મૂક્યો હતો કે કાલો ડુંગર-ધોલો ડુંગર (ત્યારબાદ 'ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) તરીકે ઓળખાતી બે ટેકરીઓની માલિકીના મુદ્દા વિશે નિર્ણય લેવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી, જેમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે તેઓ પ્રાચીન સમયથી આ ટેકરીઓ પર કબજો ધરાવે છે અને બોમ્બે ઇનામ (કરછ વિસ્તાર) અબોલની કલમ ૧૦ હેઠળ આ ટેકરીઓ રાજ્ય સરકારમાં નિહિત નહોતી. અધિનિયમ, ૧૯૫૮ (ત્યારબાદ 'ઉપરોક્ત ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે).ઉપરોક્ત અરજીમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ 'રાખાલ' જમીન હતી અને તેના પર ઘણા વૃક્ષો ઉગાડવામાં આવ્યા હતા અને તેથી, તેઓ ઉપરોક્ત ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ રાજ્ય સરકારમાં નિહિત નહોતા.

૩. મામલાતદારે ૦૨.૦૨.૧૯૭૧ તારીખના આદેશ દ્વારા આ અરજીને નકારી કાઢી હતી અને જણાવ્યું હતું કે અરજદારોના ખુદા નિવેદન સિવાય, તેમના દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા કોઈ પુરાવા દર્શાવતા નથી કે આ ટેકરીઓ ઉપરોક્ત પ્રતિવાદીઓ-અરજદારોની છે, જ્યારે તલાટી દ્વારા જાળવવામાં આવેલી મિલકત રજિસ્ટરમાં કરવામાં આવેલી એન્ટ્રીઓ દર્શાવે છે કે ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ

સરકારની માલિકીની હતી. વધુમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ ઉપરોક્ત ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હતી. ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈને, સંબંધિત પ્રતિવાદીઓ-મૂળ અરજદારોએ જી. આર. ટી. સમક્ષ ૧૯૭૦ની ૪ નંબરની અપીલને પસંદ કરી હતી, અને જી. આર. ટી. એ ૨૫.૦૭.૧૯૭૩ ના આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત અપીલને મંજૂરી આપી હતી અને આદેશમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનોના પ્રકાશમાં આ બાબતને નવા નિર્ણય માટે મામલાતદારને મોકલી આપી હતી. મામલાના રિમાન્ડ પછી, સંબંધિત પ્રતિવાદીઓ-અરજદારો મામલાતદાર સમક્ષ હાજર રહ્યા ન હતા અને તેથી મામલાતદારે ૧૮.૦૭.૧૯૭૬ ના આદેશમાં જણાવ્યું હતું કે સરકાર ઉપરોક્ત ટેકરીઓની માલિક છે. સંબંધિત પ્રતિવાદીઓ-મૂળ અરજદારોએ ૧૯૭૮ની ૫ નંબરની અપીલ દાખલ કરીને ફરીથી જી. આર. ટી. સમક્ષ ઉપરોક્ત આદેશને પડકાર્યો હતો. જી. આર. ટી. એ ૧૦.૦૯.૧૯૭૮ ના આદેશ દ્વારા ફરીથી મામલાને મામલાતદારને મોકલી આપ્યો અને મૂળ અરજદારોને સુનાવણીની તક આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો. કેસના રિમાન્ડ પછી, પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૯ માટેના વિદ્વાન વકીલ-મૂળ અરજદારોએ મામલાતદારને સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૧ નિયમ ૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવાની વિનંતી કરી હતી, તે જ જારી કરવામાં આવી હતી અને અન્ય પ્રતિવાદીઓને ઉપરોક્ત કાર્યવાહીમાં અરજદારો તરીકે સામેલ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. જો કે, તે પછી પણ કોઈ પણ અરજદાર હાજર રહ્યો ન

હતો કે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા.આથી, મામલાતદારે ૨૯.૦૪.૧૯૭૯ ના આદેશમાં જણાવ્યું હતું કે સરકાર આ ટેકરીઓની માલિક છે.પ્રતિવાદીઓ-મૂળ અરજદારોએ ફરીથી જી. આર. ટી. સમક્ષ ૧૯૭૯ ની ૩૫ નંબરની અપીલને પસંદ કરી હતી, ફરીથી આ કેસને જી. આર. ટી. દ્વારા નવી તપાસ માટે રીમાન્ડ કરવામાં આવ્યો હતો.જી. આર. ટી. દ્વારા એવું પણ નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું કે મામલાતદાર નવી ફરિયાદ દાખલ કરવાની મંજૂરી આપશે અને નવેસરથી હાથ ધરવામાં આવનારી આ તપાસમાં નવા પુરાવા રજૂ કરશે.ઉક્ત રિમાન્ડ પછી, મામલાને મામલાતદાર, ભુજ સમક્ષ ૧૯૮૦ના હક ચોક્કસી કેસ નંબર ૧૫ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૪. મામલાતદારે પ્રતિવાદીઓને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી અને પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, પ્રતિવાદીઓના ઉપરોક્ત કેસને તારીખના આદેશ દ્વારા ફગાવી દીધો અને જણાવ્યું કે ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ, ઈનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું, અને પ્રતિવાદીઓ-અરજદારો તે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ તેમના દ્વારા દાવો કરવામાં આવેલી "રાખાલ" જમીન હતી, (પરિશિષ્ટ 'બી').ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈને, પ્રતિવાદીઓએ સહાયક કલેક્ટર સમક્ષ ૧૯૮૭ની અપીલ નંબર ૭૪ હોવાનું પસંદ કર્યું હતું, જેમણે ૩૧.૦૩.૧૯૮૯ ના આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત અપીલને

ફગાવી દીધી હતી અને મામલાતદાર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી.કલેક્ટર સમક્ષ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામા આવેલી અપીલ પણ ૨૪.૦૧.૧૯૯૦ ના આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.તેથી, પીડિત પ્રતિવાદીઓએ જી. આર. ટી. નં. હોય તે પહેલાં અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું. ૧૯૯૦નો દસ એ. કે. ૨.જી. આર. ટી. એ ૦૯.૦૨.૧૯૯૩ ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત અપીલને મંજૂરી આપી હતી અને સહાયક કલેક્ટર અને કલેક્ટર મામલાતદાર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને રદ કરીને જાહેર કર્યું હતું કે સાત ગામોની વચ્ચે આવેલી ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ અહીં પ્રતિવાદીઓની ખાનગી માલિકીની છે.અરજદાર-રાજ્યએ તેથી ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ વર્તમાન અરજીને પસંદ કરી છે.

પ. એવું લાગે છે કે અગાઉ કોર્ટે ૨૫.૧૦.૨૦૧૦ ના આદેશ દ્વારા પ્રતિવાદીઓને સક્ષમ અધિકારી સમક્ષ તેમના દાવાઓ રજૂ કરવા અને સક્ષમ અધિકારીને વન્યજીવન અધિનિયમ હેઠળ કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા નિર્દેશ આપીને અરજીનો નિકાલ કર્યો હતો, રાજ્યએ ઉપરોક્ત વન્યજીવન અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ આ ટેકરીઓને "અભયારણ્ય" તરીકે રચવાનો ઇરાદો જાહેર કર્યો હતો. કોર્ટે ૨૫.૧૦.૨૦૧૦ તારીખનો ઉપરોક્ત આદેશ પસાર કરતી વખતે, અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલી માલિકીના મુદ્દાનો નિર્ણય લીધો ન હોવાથી, અરજદાર-રાજ્યએ વિવિધ અરજીઓ દાખલ કરી હતી.૨૦૧૩ની સિવિલ એપિલકેશન નંબર

૧૨૪૨માં ઉપરોક્ત આદેશની સમીક્ષા કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી છે.તેથી અદાલતે ૨૭.૦૩.૨૦૧૫ તારીખના આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત વિવિધતાને મંજૂરી આપી હતી.સિવિલ એપિલિકેશન અને અગાઉના આદેશને યાદ કર્યો.૨૭.૦૩.૨૦૧૫ ના ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈને, પ્રતિવાદીઓએ સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ ૨૦૧૫ની એસએલપીને નંબર ૧૯૪૮૯ તરીકે પસંદ કરી હતી, જેને ૧૨.૦૭.૨૦૧૬ ના આદેશ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી, જોકે, રાજ્યને રૂ. ૫૦, ૦૦૦/- સમીક્ષા અરજી દાખલ કરવામાં વિલંબ કરવા બદલ પ્રતિવાદીઓને.

૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજીની સુનાવણી ગુણદોષ પર કરવામાં આવી છે.એવું લાગે છે કે આદેશને પાછો બોલાવ્યા પછી, પ્રતિવાદીઓએ એક પછી એક ત્રણ સોગંદનામા-ઈન-જવાબ દાખલ કર્યા છે, અરજીનો વિરોધ કરતા દલીલ કરી છે કે રાજ્યએ વાઈલ્ડ લાઈફ (પ્રોટેક્શન) એક્ટ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૧૮ હેઠળ જાહેરનામું પ્રકાશિત કર્યું હોવા છતાં, આ ટેકરીઓના વિસ્તારને "અભયારણ્ય" તરીકે રચવાનો પોતાનો ઇરાદો જાહેર કર્યો હતો, ત્યારબાદ કોઈ અસરકારક પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા અને તેથી, કેટલાક પ્રતિવાદીઓએ આ અદાલત સમક્ષ ૨૦૦૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૮૪૪૧ દાખલ કરી હતી, જેમાં વિદ્વાન સિંગલ બેન્ચે સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૬ પહેલાં કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવા માટે રાજ્ય સરકારને સમય

આપ્યો હતો. પ્રતિવાદીઓના જણાવ્યા અનુસાર, આ તારીખ સુધી ઉપરોક્ત કાર્યવાહી પૂર્ણ થઈ નથી.વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદીઓ આ વિસ્તારમાં રહેતા હતા અને પ્રાચીન સમયથી તેમની આજીવિકા કમાતા હતા.

૭. અરજદાર વતી નિવૃત્ત એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ શ્રી પ્રકાશ જાની દ્વારા રજૂ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે-જણાવે છે કે, જ્યાં સુધી કાલો ડુંગરનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી લગભગ ૧ હેક્ટર વિસ્તાર ધરાવતી બે ટેકરીઓ અને ધોળો ડુંગર સુધી ૨૨૦૦ હેક્ટર વિસ્તારનો સમાવેશ થાય છે, જે મહાન ધાર્મિક તેમજ ઐતિહાસિક મહત્વ ધરાવે છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, બ્લેક હિલ કચ્છનું સૌથી ઊંચું સ્થળ છે અને પાકિસ્તાન સરહદની ખૂબ નજીક આવેલું છે.તેથી તે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ વ્યૂહાત્મક મુદ્દો છે.આ ટેકરીઓમાં ખૂબ જ મૂલ્યવાન ખનિજો પાછા છે, અને પર્યાવરણીય, પ્રાણીસૃષ્ટિ અને પુષ્પોના મહત્વને ધ્યાનમાં રાખીને, રાજ્યએ વન્યજીવ અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ આ ટેકરીઓને "અભયારણ્ય" તરીકે રચવાનો પોતાનો ઇરાદો જાહેર કર્યો છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદીઓ-મૂળ અરજદારોને પૂરતી તક આપવામાં આવી હોવા છતાં, તેઓએ મામલાતદાર સમક્ષ એવું બતાવવા માટે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા કે તેઓ કાં તો ઇનામદાર હતા અથવા કચ્છ રાજ્યના તત્કાલીન શાસકો દ્વારા ચલાવવામાં આવેલી કોઈ અનુદાન અથવા ખત દ્વારા ઉપરોક્ત ટેકરીઓ પર કબજો ધરાવતા હતા.તેની સામે રાજ્યએ સરકારી રેકૉર્ડ રજૂ કર્યો હતો જે દર્શાવે છે

કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ સરકારી મિલકતો હતી અને પ્રતિવાદીઓએ આવી એન્ટ્રીઓ પર ક્યારેય વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો. શ્રી જાનીના જણાવ્યા અનુસાર, ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ અમલમાં આવ્યા પછી, તમામ અનુદાન અને ઇનામ નાબૂદ કરવામાં આવ્યા હતા અને ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ ૧૦ હેઠળ ઉપરોક્ત ટેકરીઓ રાજ્ય સરકારમાં નિહિત કરવામાં આવી હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે જમીન "રાખાલ" હોવાનું દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવા નથી, અને માત્ર એટલા માટે કે કેટલાક સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ ગામના લોકોને તેમના પશુઓ ચરાવવા અથવા વૃક્ષો કાપવાની મંજૂરી આપી રહ્યા હતા, તેમને ઉપરોક્ત ટેકરીઓના માલિકો તરીકે ગણી શકાય નહીં, જેમ કે જી. આર. ટી. દ્વારા ભૂલથી રાખવામાં આવ્યું હતું. શ્રી જાનીએ એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ મૂળ નવ અરજદારોની અરજી જ જાળવવા યોગ્ય નથી, ઇનામ નાબૂદી કાયદો એ અધિનિયમ હેઠળ પક્ષકારોના અધિકારો નક્કી કરવા માટે પોતે જ સંપૂર્ણ સંહિતા છે. શ્રી જાનીએ એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત મહેસૂલ ટ્રિબ્યુનલ અને AIR ૧૯૮૦ SC ૯૧માં નોંધાયેલા અન્યોના કેસમાં ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં લીધા વિના સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આંધળો આધાર રાખીને અને ત્રણ મહેસૂલ સત્તામંડળો દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યોના તારણોને ખતેલ પહોંચાડવામાં ભૂલ કરી હતી.

૮. તેનાથી વિપરીત, પ્રતિવાદીઓ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. આર. દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદીઓ-અરજદારોએ ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ અરજી દાખલ કરી ન હતી, પરંતુ સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ મામલાતદાર સમક્ષ કાર્યવાહી દાખલ કરી હતી.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, ઉપરોક્ત અરજીની જાળવણીનો પ્રશ્ન રાજ્ય દ્વારા કોઈ પણ તબક્કે કોઈ પણ કાર્યવાહીમાં કોઈ પણ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો, અને તેથી, વર્તમાન અરજીમાં તેને ઉઠાવવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.અન્યથા પણ, શ્રી દવેની રજૂઆત ચાલે છે, પ્રતિવાદીઓએ સરકાર વિરુદ્ધ ઉપરોક્ત ટેકરીઓની માલિકી અંગે વિવાદ ઉઠાવ્યો છે, તે જ સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળની કાર્યવાહીમાં નક્કી કરી શકાય છે.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદીઓ માત્ર ઉપરોક્ત ટેકરીઓના કબજાનો આનંદ માણી રહ્યા નથી, પરંતુ અન્ય ગ્રામવાસીઓને પણ ટેકરીઓ સુધી પહોંચવાની મંજૂરી આપી રહ્યા નથી, જેના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદીઓએ સાક્ષીઓની તપાસ કરીને મૌખિક પુરાવા આપ્યા હતા.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, માત્ર એટલા માટે કે આ ટેકરીઓનું સર્વેક્ષણ સંબંધિત સત્તામંડળ દ્વારા કરવામાં આવ્યું ન હતું, એટલે આ ટેકરીઓ રાજ્યની હોવાનું ન કહી શકાય.ટેકરીઓને "અભચારણ્ય" તરીકે જાહેર કરવાના સંદર્ભમાં તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે રાજ્યએ ૧૯૮૬માં વન્યજીવ અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ જાહેરનામું પ્રકાશિત કર્યું હતું, જેમાં આ ટેકરીઓને "અભચારણ્ય" તરીકે રચવાનો પોતાનો ઇરાદો જાહેર કર્યો હતો, પરંતુ ત્યારબાદ રાજ્ય દ્વારા ઉપરોક્ત

અધિનિયમ હેઠળ અન્ય ઔપચારિકતાઓ પૂર્ણ કરવા માટે આગળ કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી. ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત મહેસૂલ ટ્રિબ્યુનલ અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ટેકરીઓને આવરી લેતી જમીન "રાખાલ" હોવાથી, તે ઈનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત થઈ શકતી નથી.

૯. તાત્કાલિક કેસમાં, એવું લાગે છે કે આ મામલો ૧૯૬૮ થી મામલાતદારની અદાલતથી લઈને ટ્રિબ્યુનલ સુધી ઘણી વખત આગળ-પાછળ ગયો છે. દરેક વખતે, આ મામલાને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મૂળ અરજદારો એટલે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૯ તરીકે રિમાન્ડ પર મોકલવામાં આવ્યો હતો, તેઓ ક્યાં તો હાજર રહ્યા ન હતા, અથવા મામલાતદાર સમક્ષ કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા. બીજા રિમાન્ડ પછી, મામલાતદારે મૂળ અરજદારો માટેના વિજ્ઞાન વકીલને પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં કારણ રજૂ કરવાની મંજૂરી આપી હતી અને જાહેર નોટિસ જારી કર્યા પછી, અન્ય પ્રતિવાદીઓને અરજદારો તરીકે જોડવામાં આવ્યા હતા. હવે, જી. આર. ટી. એ વિવાદિત આદેશ દ્વારા, મામલાતદાર, સહાયક કલેક્ટર અને કલેક્ટર દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યોના સહવર્તી તારણોને બાજુ પર મૂકીને, આ તમામ પ્રતિવાદીઓને ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓના માલિકો જાહેર કર્યા છે અને જણાવ્યું છે કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ પ્રતિવાદીઓની ખાનગી માલિકીની હતી, અને તે ટેકરીઓ ઈનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હોવાનું ન કહી

શકાય. શરૂઆતમાં, આ અદાલત એ સમજવામાં નિષ્ફળ જાય છે કે કેવી રીતે સાત ગામોના વિશાળ વિસ્તારને આવરી લેતી આ બે ટેકરીઓ, જે મહાન ધાર્મિક, ઐતિહાસિક અને વ્યૂહાત્મક મહત્વ ધરાવે છે, તેને અહીં પર પ્રતિવાદીઓની ખાનગી સંપત્તિ તરીકે જાહેર કરી શકાય છે-જી. આર. ટી. સમક્ષ અપીલકર્તાઓ, તેઓ કેવી રીતે અને ક્યારેથી આ ટેકરીઓના માલિક અથવા સંયુક્ત માલિકો બન્યા તે સ્થાપિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ નક્કર પુરાવા વિના.

૧૦. એમ કહીને, ચાલો આપણે કેસની ગુણવત્તાની તપાસ કરીએ. પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૮ એ મૂળરૂપે સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ મામલાતદાર સમક્ષ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ પ્રાચીન સમયથી તેમની માલિકીની અને કબજામાં છે. તેમના જણાવ્યા અનુસાર, આ બંને ટેકરીઓ "રાખાલ" હતી. ઉપરોક્ત ટેકરીઓ પર ઝાડીઓ અને ઘાસ ઉગાડવામાં આવતા હતા, અને તેથી, તેઓ ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હોવાનું કહી શકાય નહીં. ઉપરોક્ત પ્રતિવાદીઓ-અરજદારોએ, તેથી, સરકારને સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ માલિકીના મુદ્દા પર નિર્ણય લેવાની વિનંતી કરી હતી. વિજ્ઞાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાની દ્વારા રજૂઆત કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી કે ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ એક સંપૂર્ણ સંહિતા હોવાથી, સંબંધિત

પ્રતિવાદીઓએ સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ નહીં પણ ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ અરજી દાખલ કરવી જરૂરી હતી, પરંતુ ઉપરોક્ત રજૂઆત સ્વીકારી શકાતી નથી. જ્યારે પ્રતિવાદીઓએ ઉપરોક્ત ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ પ્રશ્નમાં ટેકરીઓ પર તેમના અધિકારનો દાવો કર્યો ન હતો, ત્યારે તેમને ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ તેમનો દાવો દાખલ કરવા માટે દબાણ કરી શકાતું ન હતું. સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) અનુસાર, જ્યાં સરકાર દ્વારા અથવા તેના વતી અથવા કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા સરકાર વિરુદ્ધ કોઈ મિલકતનો દાવો કરવામાં આવે છે, ત્યાં કલેક્ટર અથવા સંબંધિત સત્તામંડળે ઔપચારિક તપાસ પછી આવા દાવાનો નિર્ણય લેવાનો આદેશ પસાર કરવો પડે છે. ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ ટેકરીઓની જમીનો સરકારમાં નિહિત ન હોઈ શકે એવો આક્ષેપ કરીને ઉપરોક્ત ટેકરીઓ પર પોતાનો માલિકીનો દાવો કરનારા સંબંધિત પ્રતિવાદીઓએ મામલાતદારને સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ તેમના દાવાનો નિર્ણય લેવા વિનંતી કરી હતી, આવી અરજી ઉપરોક્ત જોગવાઈ હેઠળ જાળવવા યોગ્ય રહેશે.

૧૧. અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ, જી. આર. ટી. દ્વારા પસાર કરાયેલા સતત રિમાન્ડના આદેશો પછી, મામલાતદારે ૧૭.૦૫.૧૯૮૨ પર આદેશ પસાર કર્યો હતો, જેમાં સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દીધી હતી અને જણાવ્યું હતું કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ દ્વારા આવરી

લેવામાં આવેલી જમીન ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હતી. આ આદેશની પુષ્ટિ સહાયક કલેક્ટર દ્વારા ૩૧.૦૩.૧૯૮૯ ના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. કલેક્ટર સમક્ષ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ પણ ૨૪.૦૧.૧૯૯૦ પર ફગાવી દેવામાં આવી હતી. જો કે, જી. આર. ટી. એ ઉપરોક્ત ત્રણેય આદેશોને રદ કરી દીધા હતા અને આક્ષેપિત આદેશ દ્વારા અપીલને મંજૂરી આપી હતી કે ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ રાજ્ય સરકારમાં નિહિત હોવાનું ન કહી શકાય. ટ્રિબ્યુનલ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોથી પ્રભાવિત હોવાનું જણાય છે કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ "રાખાલ" હતી. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ઉપરોક્ત શબ્દ "રાખાલ" ને ઉપરોક્ત ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ હેઠળ કે અન્ય કોઈ અધિનિયમ હેઠળ ન તો વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે. કોઈ પણ કાયદા હેઠળ "રાખાલો" નો અર્થ, જો કોઈ હોય તો, તે અંગે પ્રતિવાદીઓ માટે અદાલત દ્વારા વિદ્વાન વકીલ શ્રી દવેને ઉઠાવવામાં આવેલા ચોક્કસ પ્રશ્ન પર, તેમણે વાજબી રીતે જણાવ્યું હતું કે તેને ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમમાં અથવા સંહિતામાં અથવા અન્ય કોઈ અધિનિયમમાં ક્યાંય વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યું નથી. ટ્રિબ્યુનલે આ ટેકરીઓને "રાખાલ" ગણાવવાના હેતુથી કોઈ પણ કાયદાની જોગવાઈનો પણ ઉદ્દેખ કર્યો નથી. ટ્રિબ્યુનલે એવું માન્યું હોવાનું જણાય છે કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ "રાખાલ" જમીન હતી કારણ કે વૃક્ષો અને ઘાસ ઉપરોક્ત ટેકરીઓ પર

ઉગાડવામાં આવ્યા હતા.તેણે અન્ય બાબતોની સાથે એવું માન્યું છે કે જમીનો "રાખાલ" હોવાથી અને પ્રતિવાદીઓ ઇનામદાર હોવાથી, ઉપરોક્ત જમીનો ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હોવાનું ન કહી શકાય. આ સંબંધમાં, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે જ્યાં પણ પ્રતિવાદીઓનો કેસ ન હતો કે તેઓ ઇનામદાર હતા કે ન તો તેમના દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેમને આ ટેકરીઓ ઇનામ, અથવા ગિરસદરી અથવા જગિરી, અથવા ચકરિયા વગેરે દ્વારા આપવામાં આવી હતી. એવું લાગે છે કે પ્રતિવાદીઓએ મામલાતદાર સમક્ષ સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી કારણ કે તેમના અનુસાર ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની જોગવાઈઓ લાગુ પડતી નથી.આ અદાલત સમક્ષ પણ, પ્રતિવાદીઓ વતી દુર્બળ વકીલ શ્રી દવેએ ખાસ રજૂઆત કરી હતી કે ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની જોગવાઈઓ પ્રશ્નમાં જમીન પર લાગુ થતી નથી.તે જ સમયે, શ્રી દવે આ ટેકરીઓ "રાખાલ" હતી અને ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત ન હતી તેવા કોઈ પુરાવા વિના ત્રિનાલ કયા આધારે નિષ્કર્ષ પર પહોંચી હતી તે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. જો ઇનામ નાબૂદી કાયદો લાગુ પડતો ન હતો, તો કયા કાયદા હેઠળ આ પ્રતિવાદીઓ આ બે ટેકરીઓના માલિક બન્યા હતા તે પ્રશ્નનો જવાબ વિદ્વતાપૂર્ણ વકીલ શ્રી દવે દ્વારા પ્રતિવાદીઓ માટે આપવામાં આવ્યો નથી.જો પ્રતિવાદીઓ ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની જોગવાઈઓ પર આધાર રાખતા ન હોત, તો જી. આર. ટી. એ આ મુદ્દો નક્કી કરી શક્યો ન હોત કે શું

પ્રશ્નમાં જમીન ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારમાં નિહિત હતી કે કેમ, કારણ કે તે કિસ્સામાં આવા પ્રશ્નનો નિર્ણય ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા કરી શકાય છે, મહેસૂલ અધિકારીઓ દ્વારા નહીં.

૧૨. ટ્રિબ્યુનલે ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત મહેસૂલ ટ્રિબ્યુનલ અને અન્યો (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર ભારે આધાર રાખીને ભૂલ કરી હોવાનું જણાય છે, કારણ કે આ ટેકરીઓ પર ઘાસ અને વૃક્ષો ઉગાડવામાં આવ્યા હોવાથી, ઉપરોક્ત ટેકરીઓ "રાખાલ" હતી અને ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૧૦ હેઠળ સરકારને સોંપવામાં આવી ન હોત. વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ દ્વારા યોગ્ય રીતે દર્શાવ્યા મુજબ, સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, આ બાબત બોમ્બે તાલુકા કાર્યકાળ નાબૂદી અધિનિયમ, ૧૯૪૯ની કલમ ૬ અને બોમ્બે પર્સનલ ઇનામ નાબૂદી અધિનિયમ, ૧૯૫૩ની કલમ ૭ના અર્થઘટન સાથે સંબંધિત હતી. આ કેસમાં પ્રતિવાદીઓ ભાવનગર જિલ્લાના ભાગ ગોગા મહેલમાં અગાઉના તાલુકાદારો અથવા ઇનામદારો હતા. આ જમીન તેમના તાલુકા રાજ્યો અને ઇનામનો ભાગ હતી. તેઓ જમીન પર ઉગાડવામાં આવતા ઘાસનું વેચાણ કરતા હતા અને તે તેમના માટે આવકનો ચોક્કસ સ્રોત હતો. આ જમીનો અધિકારોના રેકૉર્ડમાં "ખરાબા" તરીકે નોંધવામાં આવી હતી, અને તેથી તાલુકાદારી નાબૂદી અધિનિયમ દ્વારા તાલુકાદારી અધિકારોના નાબૂદીના પરિણામે, અને બોમ્બે પર્સનલ ઇનામ અધિનિયમ હેઠળ ઇનામના નાબૂદી પછી,

જમીનો સરકારમાં નિહિત હોવાનું નોંધવામાં આવ્યું હતું.તેથી ઉપરોક્ત કેસમાં પ્રતિવાદીઓએ મામલાતદાર સમક્ષ અલગ અરજીઓ કરી હતી, જેમાં જમીન મહેસૂલ સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ જાહેરાત કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી કે જમીન ન તો ખાલી જમીન છે અને ન તો બિનઉપજાઉ જમીન છે.હકીકતોના આ સમૂહ હેઠળ, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત કાયદાઓની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કર્યા પછી અન્ય બાબતોની સાથે એવો ચુકાદો આપ્યો હતો કે ડુંગરાળ માર્ગ પરની ઘાસની જમીન કે જે કોઈપણ ખેતીની પ્રવૃત્તિ માટે અસમર્થ હતી, તેને બોમ્બે તાલુકા નાબૂદી અધિનિયમની કલમ ૬ ના અર્થમાં બિનઉપજાઉ જમીન ગણવામાં આવશે.

૧૩. જ્યાં સુધી વર્તમાન કેસની હકીકતોની વાત છે, ત્યાં સુધી પ્રતિવાદીઓએ ક્યારેય પોતાને જમીનના ઇનામદાર અથવા તાલુકાદાર હોવાનો દાવો કર્યો ન હતો.પ્રતિવાદી નંબર ૧૦ થી પર એ તેમના માલિકીના અધિકારો અથવા સંબંધિત જમીનોમાં માલિકીના અધિકારોનો દાવો કરતી કોઈ અરજી પણ કરી ન હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૯ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીમાં સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૧ નિયમ ૮ હેઠળ મામલાતદાર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી નોટિસ અનુસાર તેમને પક્ષકાર-અરજદારો તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા.પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૯, જે મૂળ અરજદારો હતા, તેમણે પણ કચ્છ રાજ્યના ભૂતપૂર્વ શાસક દ્વારા આપવામાં આવેલી કોઈપણ ગ્રાન્ટ અથવા

ઈનામના આધારે ઈનામદારો અથવા તાલુકાદારો અથવા ફાળવણીકારો અથવા જમીન અનુદાન મેળવનારા હોવાનો આક્ષેપ કરીને માલિકીનો દાવો કર્યો ન હતો.તેથી ટ્રિબ્યુનલે સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદા પર આધાર રાખતા પહેલા કેસની હકીકતો પર વિચાર કરવો જોઈતો હતો.શ્રી જાનીએ ભારત સંઘ વિરુદ્ધ અમૃત લાલ મનચંદા અને AIR ૨૦૦૪ SC ૧૬૨૫ માં નોંધાયેલા અન્ય એક કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો પર યોગ્ય રીતે આધાર રાખ્યો છે, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે "પરિસ્થિતિગત લવચીકતા, એક વધારાની અથવા અલગ હકીકત બે કેસોમાં તારણો વચ્ચે તફાવતની દુનિયા બનાવી શકે છે.નિર્ણય પર આંધળો આધાર રાખીને કેસોનો નિકાલ કરવો યોગ્ય નથી." લોર્ડ કેનિંગના નીચેના શબ્દો જે પૂર્વવર્તીઓને લાગુ કરવાની બાબતમાં લોકસ ક્લાસિકસ બની ગયા છે, તે પુનઃઉત્પાદનને પાત્ર છે.

“દરેક કેસ તેની પોતાની હકીકતો પર આધાર રાખે છે અને એક કેસ અને બીજા કેસ વચ્ચે નજીકની સમાનતા પૂરતી નથી કારણ કે એક પણ નોંધપાત્ર વિગત સમગ્ર પાસાને બદલી શકે છે, આવા કેસોનો નિર્ણય કરતી વખતે, એક કેસના રંગને બીજા કેસના રંગ સાથે સરખાવીને કેસ (કોર્ડોઝોએ કહ્યું તેમ) નક્કી કરવાની લાલચ હોવી જોઈએ.તેથી, કેસ કઈ બાજુ પડે છે તે નક્કી કરવા માટે, અન્ય કેસ સાથે વ્યાપક સામ્યતા નિર્ણાયક નથી. ”

૧૪. પ્રતિવાદીઓએ તે બતાવવા માટે કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા ન હતા કે તેઓ કેવી રીતે અને ક્યારેથી આ ટેકરીઓના કાયદેસર રહેવાસીઓ અને માલિકો બન્યા હતા.પ્રતિવાદીઓની આગેવાની હેઠળના એકમાત્ર પુરાવા કેટલાક સાક્ષીઓના મૌખિક પુરાવા હતા જે દર્શાવે છે કે કેટલાક પ્રતિવાદીઓ ગ્રામવાસીઓ પાસેથી આરોપો એકત્રિત કરી રહ્યા હતા જેઓ ઇચ્છતા હતા કે તેમના ગાયો ઘાસ ચરાવે અથવા ઉપરોક્ત ટેકરીઓમાંથી જંગલો કાપી નાખે.હવે, જો કોઈ કાયદાની સત્તા વિના ગ્રામવાસીઓ પાસેથી નાણાં એકત્ર કરી રહ્યું હોય, તો તે જમીનનો માલિક બન્યો હોવાનું ન કહી શકાય.પ્રતિવાદીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા, જેમ કે વિવિધ સત્તાવાળાઓ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોમાં ચર્ચા કરવામાં આવી છે, તે કોઈ પણ આધાર વિના સંપૂર્ણપણે પ્રમાણભૂત પુરાવા હોવાનું જણાય છે.

૧૫. એ વાત સાચી છે કે અરજદાર દ્વારા તપાસ કરાયેલા ખાવડા ગામના નાયબ મામલાતદારે-રાજ્યએ સ્વીકાર્યું હતું કે ઉપરોક્ત બે ટેકરીઓ અંગે કોઈ રેકૉર્ડ ઉપલબ્ધ નથી, તેમ છતાં તેમણે એમ પણ કહ્યું હતું કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓની માલિકી અંગે કોઈ વિવાદ નથી કારણ કે ઉપરોક્ત ટેકરીઓ શરૂઆતથી જ સરકારના સંચાલન હેઠળ હતી.રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજો અને ખાસ કરીને વિવિધ સત્તામંડળો દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને ધ્યાનમાં લેતા, એવું લાગે છે કે જી. આર. ટી. એ ત્રણ સત્તામંડળો દ્વારા નોંધાયેલા સહવર્તી તારણોને આ આધાર પર

અલગ રાખ્યા હતા કે રાજ્ય તેમની માલિકી સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું છે.કોર્ટના મતે, તે પ્રતિવાદીઓ-અરજદારોનો બોજ હતો, જેમણે તેઓ કેવી રીતે માલિકો બન્યા તે સાબિત કરવા માટે સંહિતાની કલમ ૩૭ (૨) હેઠળ મામલાતદારનો સંપર્ક કર્યો હતો.જો તેઓ ઇનામદાર અથવા તાલુકા ન હોત, અને જો આ જમીન તેમને ઇનામ, અથવા ગિરાસદાર અથવા ચક્રિયત વગેરે દ્વારા આપવામાં ન આવી હોત, તો પછી તેઓ કેટલી ક્ષમતામાં હજારો હેક્ટરમાં ફેલાયેલી આટલી વિશાળ જમીનના માલિક બની ગયા હોત, જે ઘણા ગામડાઓના ભાગોને આવરી લેતી હતી.પ્રતિવાદીઓ આવા મૂળભૂત તથ્યોને સાબિત કરવાનો બોજો ઉપાડવામાં ખરાબ રીતે નિષ્ફળ ગયા હોવાથી, જી. આર. ટી. એ ત્રણ મહેસૂલ સત્તામંડળો દ્વારા નોંધાયેલા તથ્યોના સહવર્તી તારણોને બાજુ પર ન રાખવા જોઈએ અને કોઈ પુરાવાના આધારે તેના પોતાના તારણોને બદલવા જોઈએ નહીં.વન્યજીવન અધિનિયમ હેઠળ ઉપરોક્ત ટેકરીઓને "અભયારણ્ય" જાહેર કરવાની કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં, એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે રાજ્ય દ્વારા તે શક્ય તેટલી વહેલી તકે પૂર્ણ કરવામાં આવશે.

૧૬. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, જી. આર. ટી. દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો વિવાદિત આદેશ વિકૃત, ગેરકાયદેસર અને કોઈ પુરાવા પર આધારિત ન હોવાથી તેને રદ કરવામાં આવે છે અને આથી તેને રદ કરવામાં આવે છે.મામલાતદાર, સહાયક કલેક્ટર અને કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોની પુષ્ટિ થાય છે.તે

મુજબ અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.નિયમને નિરપેક્ષ બનાવવામાં આવે છે.

૧૭. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દવે દ્વારા પ્રતિવાદીઓને આ આદેશના અમલને આઠ અઠવાડિયા સુધી રોકવા માટે કરવામાં આવેલી વિનંતી, જેથી પ્રતિવાદીઓ ઉચ્ચ મંચનો સંપર્ક કરી શકે, તેને નકારી કાઢવામાં આવે છે.જેમ કે આ અદાલત દ્વારા આ અરજી પેઝિંગ પ્રતિવાદીઓની તરફેણમાં કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હતો.

(બેલા એમ. ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be

authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.